

N:o 72.

Ank. till Riksd. Kansli den 4 Maj 1877, kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning af Kongl. Maj:ts förslag i fråga om Medicinalstyrelsen och dit hörande stater.

(2:dra U. A.)

Uti den till innevarande Riksdag aflåtna nådiga propositionen angående statsverkets tillstånd och behof har Kongl. Maj:t föreslagit, att, med godkännande af den i statsrådsprotokollet intagna stat för medicinalstyrelsen jemte de för åtnjutande af de nya löneförmånerna föreslagna vilkor, för samma stats tillämpning måtte användas det nu varande anslaget till Sundhets-kollegium, förhöjdt med ett belopp af 23,350 kronor; hvaremot Sundhets-kollegii särskilda fond, 6,089 kronor, skulle till statsverket indragas.

Den föreslagna Staten för Medicinalstyrelsen är af följande lydelse:

	Lön. Kronor.	Tjenstgö- ringspen- ningar. Kronor.	Summa. Kronor.	
Generaldirektören	6,200	2,800	9,000	
1 ledamot, medicinalråd	4,400	2,000	6,400	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
2 d:o d:o	8,800	4,000	12,800	
1 d:o , öfverfältläkare	4,400	2,000	6,400	
1 sekreterare	3,000	1,500	4,500	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 kamrerare.....	3,000	1,500	4,500	
1 ombudsman och fiskal, tillika redogörare för fältläkarekontoret.....	3,000	1,500	4,500	
1 notarie	1,800	1,200	3,000	
1 d:o	1,800	1,000	2,800	
1 registrator och aktuarie	1,800	1,400	3,200	
1 kassör och bokhållare	1,800	1,200	3,000	
Till medikamentsräkningars granskning, vikariatsersättning, renskrifning, flitpenningar och tillfälliga biträden ...	—	—	11,000	
1 förste vaktmästare (fri bostad)	650	300	950	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
1 vaktmästare	500	300	800	
1 d:o	500	300	800	
Summa	—	—	73,650	

Enligt statsråds-protokollet (Bil. N:o 7 sid. 97 och 98) skulle för åtnjutande af de nya aflöningsförmånerna följande vilkor vara gällande:

att embets- eller tjänsteman vid medicinalstyrelsen skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jemkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation af styrelsen eller dess särskilda afdelningar eller eljest i allmänhet kan varda stadgad;

att med embete eller tjänst i medicinalstyrelsen icke må förenas annan tjänst å rikets, riksdagens eller kommuns stat, ej heller annan tjänstebefattning, med mindre den finnes icke vara hinderlig för fullgörande af tjänstgöringen i styrelsen; dock att tjänsteman, som vid den nya löneregleringens inträdande redan innehar tjänst utom styrelsen, må den samma bibehålla, så länge den icke är för tjänstgöringen i styrelsen hinderlig;

att de med hvarje befattning förenade tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, tjänstens innehafvare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men skola för den tid han eljest varit från tjänstgöring befriad utgå till den, som tjänsten förrättat, dock att skyldighet att afstå tjänstgöringspenningarna icke skall åligga chef eller ledamot i styrelsen, då han för sådant uppdrag i tjänsten, hvarom i instruktionen förmäles, är från tjänstgöring inom embetsverket ledig;

att den, som af sjukdom hindras att sin tjänst förrätta, eger uppbära hela lönen; men att den, som eljest undfår ledighet för svag helsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag, kan förpligtas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen, som för tjänstens förrättande erfordras eller eljest prövas skäligt:

att vid sjukdomsförfall, eller när det erfordras för beredande af semester, tjänsteman af lägre grad skall vara skyldig att, om han förordnas till högre befattning inom medicinalstyrelsen, densamma, emot åtnjutande af därför anslagna tjänstgöringspenningar i stället för egna, bestrida, dock ej längre är tre månader under ett år;

att, der förhöjning af lönen efter viss tids fortsatt innehafvande af samma tjänst anses böra medgifvas, tidpunkten för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under vilkor att innehafvaren, af denna tid, mer än fyra år sjelf bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit semester, och för andra förhöjningen, om sådan eger rum, efter ytterligare fem år under samma vilkor, på det sätt likväl, att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd; börande löntagaren dervid tillgodoräknas den tid, han före den nya statens utfärdande bestridt tjänsten, vare sig på grund af fullmakt eller till följd af förordnande, som, i afvaktan på afgörandet af väckt fråga om verkets omorganisation, för tjänstens uppehållande under tiden meddelats;

att embets- eller tjänsteman skall, då han uppnått 65 lefnads- och minst 35 tjänstear, vara förpligtad att med oafkortad lön såsom pension å allmänna indragningsstaten från tjänsten afgå; Kongl. Maj:t eller medicinalstyrelsen, der det tillkommer denna att afskedet utfärda, dock obetaget att låta med detsamma anstå, derest och så länge den pensionsberättigade pröfvas kunna i tjänsten på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kan finnas villig att i densamma kvarstå; samt

att semester må åtnjutas af verkets chef äfvensom af andra och tredje gradens tjänstemän under en och en half månad samt af första gradens tjänstemän under en månad årligen.

Den af Kongl. Maj:t sålunda framlagda staten skiljer sig från hvad i sådant hänseende föreslagits af de för reglerande af embetsverkens löner tillsatte komiterade endast deruti, att desse senare upptagit tjänstgöringspenningarne för de båda notarierna samt registratorn och aktuarien till 1,200 kronor för hvarje, hvaremot Kongl. Maj:t nedsatt denna löneförmån för den ene notarien till 1,000 kronor och i stället höjt registratorns och aktuariens tjänstgöringspenningar till 1,400 kronor, hvilken förändring är föranledd af en i ämnet gjord framställning af Sundhetskollegium.

Då sammanlagda beloppet af de anslag, som för närvarande äro anvisade för Sundhetskollegium, utom lönen för rättskemisten, hvarom vid förevarande reglering ej är fråga, utgör, räntan å Kollegii särskilda fond inberäknad, 62,540 kronor, skulle den för tillämpning af förestående nya stat erforderliga verkliga kostnadstillökningen uppgå till 11,110 kronor. På ordinarie stat blefve tillökningen emellertid 23,350 kronor, enär af nu anvisade 62,540 kronor ett belopp af sammanlagt 11,940 kronor är å extra stat uppfördt samt 300 kronor utgöra räntemedel från förr berörda särskilda fond.

Uti åberopade statsråds-protokoll är redogörelse lemnad för komiterades framställningar i förevarande ärende, och inhemtas deraf bland annat, att komiterade, med instämmande i ett af Sundhetskollegium afgifvet förslag, hemställt,

att detta embetsverk måtte ombildas till en Medicinalstyrelse, bestående af en generaldirektör och chef, samt tre medicinalråd och en öfverfältläkare såsom ledamöter och föredragande;

att den kollegiala formen för ärendenas behandling måtte bibehållas för vissa slag af ärenden, men de öfriga afgöras af chefen ensam; dock med rättighet och skyldighet för föredraganden, likasom för den ledamot, generaldirektören kunde hafva för rådplägning tillkallat, att, der han vore från beslutet skiljaktig, sin särskilda mening till protokollet skriftligen afgifva; samt

att ärendena måtte hufvudsakligen efter deras beskaffenhet fördelas mellan ledamöterna, generaldirektören likväl öppet lemnadt att närmare bestämma de civila ärendenas fördelning mellan styrelsens ledamöter.

Såsom ärenden, hvilka fortfarande borde utgöra föremål för samfäld öfverläggning och beslut, hade komitén angifvit:

Kongl. bref och remisser, hvilka anginge styrelsens samfälda åtgärd eller helso- och sjukvård i allmänhet, äfvensom underdåniga framställningar rörande dylika ärenden:

underdåniga förslag och betänkanden angående nya författningars utfärdande eller redan befintligas förklarande, ändrande eller upphäfvande;

frågor om utfärdande af sådana allmänna föreskrifter, som afsåge verkställigheten af gällande författningar eller fullgörandet af Kongl. Maj:ts särskildt gifna nådiga befallningar;

årsberättelser och öfriga föreskrifna redogörelser;

underdåniga framställningar om erforderliga anslag;

förslag till användandet af de under styrelsens förvaltning ställda anslag, samt frågor om förvaltningen af verkets egna fonder;

rättsmedicinska utlåtanden äfvensom yttranden i sanitära frågor;

besvärsmål;

frågor om vitens föreläggande och ådömande, åtals anställande, samt tilldelande af föreställning och varning;

frågor om förändringar i verkets organisation;

befordringsfrågor, undantagande sådana, som rörde återbesättande af ledig ledamotsplats;

frågor om extra ordinarie tjänstemäns och vaktbetjentes antagande, om afsked, om tjänstebetyg, om tjänstemäns och betjentes fel eller försummelse i tjänsten samt om tjänstledighet och förordnande, allt inom verket;

bestämmandet af arvoden åt tillfälliga biträden och frågor angående verkets ekonomi;

samt dessutom hvarje ärende, som generaldirektören kunde finna skäl att göra till föremål för samfäldt afgörande:

I fråga om den tjänstemannapersonal, som komme att för medicinalstyrelsen blifva erforderlig, hade Sundhets-kollegium uti sitt i ämnet senast afgifna förslag hemställt, att, förutom tillfälliga biträden, berörda personal måtte komma att utgöras: å *kansliet* af en sekreterare, en aktuarie och registrator samt två notarier; å *räkenskapskontoret* af en kamererare och en kammarskrifvare; samt vidare af en ombudsman och fiskal, som tillika vore redogörare för fältläkarekontoret och hvilken borde vara legitimerad läkare.

Emot Kollegii berörda förslag, så vidt det angick tjänstemannapersonalen i medicinalstyrelsens *kansli*, hade komitén icke haft något att erinra. Om de nuvarande tre kanslistjänsterna indroges, utan att ersättas genom annat än tillfälliga biträden, vore det, enligt komiténs förmenande, att befara, det alltför stora svårigheter skulle möta att genom de få återstående ordinarie tjänstemännen på ett till-

fredsställande sätt besörja kansligöromålen, hvarföre komitén ansåge sig ega fullt skäl tillstyrka, att två notarier anställdes vid medicinalstyrelsens kansli, hvarjemte komitén, lika med Kollegium, fann medel böra anslås till aflöning åt ett alltid påräkneligt extra biträde å kansliet, helst registratorn icke kunde undvara biträde vid de expeditions- och aktuarie-bestyry, som voro förenade med hans ganska besvärliga befattning.

I frågan om de *kamerala* göromål, hvilka komme att tillhöra medicinalstyrelsen, hade komitén till en början erinrat, att till följd af den beslutade öfverflyttningen till Sundhets-kollegium af öfverstyrelsen för hospitalen och den i sammanhang dermed kollegium ålagda redovisningsskyldighet för det till hospitalens underhåll beviljade anslag, för närvarande utgörande 450,000 kronor, detta embetsverk, som hittills endast haft primär-räkenskaper att afgifva, komme att erhålla ett för detsamma helt och hållet nytt och ganska vidlyftigt räkenskapsbestyr med hopsamlandet af de särskilda hospitalens räkenskaper, deras granskning och sammanförande till ett gemensamt bokslut. Af dessa nya göromål för kollegium syntes komitén likväl icke ovillkorligen följa, att revisionen af hospitalsräkenskaperna skulle verkställas af kollegii tjänstemän. Visserligen hade för en sådan revisions anställande inom kollegium anslag till en revisor blifvit vid sistlidne riksdag å kollegii stat uppfördt med 1,000 kronor; men utom det att, enligt komiténs åsigt, detta slag af revision i allmänhet icke borde åligga de centrala förvaltningsverken, utan utslutande tillhöra revisions-departementet i Kammarrätten, skulle skyldigheten att pröfva vid revisionen uppkomna anmärkningar falla alltför tungt på ett embetsverk, hvars ledamöter egentligen voro vetenskapsmän och icke administrative tjänstemän i vanlig bemärkelse. Komitén fann sig på grund häraf böra föreslå, att medicinalstyrelsens skyldighet i afseende å granskningen af hospitalsräkenskaperna måtte inskränkas till den granskning, som vore behöflig för upprättandet af hufvudboken, i hvilket fall den revisor, för hvilken arfvode blifvit uppfördt på kollegii stat, kunde undvaras.

Komitén hade vidare fäst uppmärksamheten derpå att bland de fonder och kassor, hvilka tid efter annan stälts under Sundhets-kollegii förvaltning och vård, två, nemligen kollegii s. k. särskilda fond och vaccinationsfonden, syntes vara af beskaffenhet, att kollegii befattning dermed borde upphöra.

Beträffande vaccinationsfonden har Riksdagen redan, med bifall till Utskottets uti afgifvet utlåtande (N:r 21) angående regleringen af utgifterna under rikstatsens 8:de hufvudtitel gjorda hemställan, beslutit, att nämnda fond skall till statsverket indragas. Hvad åter angår Sundhets-kollegii så kallade särskilda fond, hvars behållning vid 1875 års slut utgjorde 6,089 kronor, oberäknadt en osäker fordran om 1,345 kronor 88 öre, hade af komitén erinrats, att denna fond ursprungligen bildats af statsmedel, samt att fondens ränteinkomster användes till arvoden åt extra ordinarie tjänstemän och alltså till fyllande af ett behof, för hvilket eljest

statsanslag bort beviljas. Vid sådant förhållande och då utgifter af så allmän natur, som de ifrågavarande, icke syntes böra bestridas af särskildt förvaltade medel, ansåge komitén nämnda fond böra till Statsverket indragas och i stället medel i stat anvisas till godtgörelse af allt det extra tjänstebiträde, hvaraf verket blefve i behof.

De öfriga förvaltnings- och räkenskaps göromål, som komme att tillhöra medicinalstyrelsen, gjorde det emellertid enligt komiténs åsigt nödvändigt, att biträde bereddades kamereraren, som för närvarande vore verkets ende ordinarie kameraltjensteman. Redan nu vore kamererarens göromål af den vikt och omfattning, att de kräfde en fördelning, och efter öfverflyttningen till kollegium af hospitalsärenderna blefve det än mera oundgängligt, att kamereraren befriades från åtskilliga af sina nuvarande bestyr, såsom handhafvandet af kassan, granskningen af inkommande reseräkningar m. m. Då emellertid medicinalstyrelsen tills vidare komme att åtnjuta biträde af serafimerordensgilletts nuvarande kamererare, syntes räkenskapskontorets behof af ökade arbetskrafter för den närmaste tiden blifva tillräckligt tillgodosedt, om endast en ny ordinarie tjänsteman å detsamma anställdes, under förutsättning likväl, att medel ställdes till styrelsens disposition för aflönande af ett extra biträde. Komitén föreslog för den skull och under åberopande af hvad den förut anfört i afseende å hospitalsräkenskaperna, att de ordinarie tjänstemännens antal å medicinalstyrelsens räkenskapskontor måtte bestämmas till en kamererare samt en kassör och bokhållare.

Lika med kollegium, fann komitén hos medicinalstyrelsen böra anställas en ombudsman och fiskal, som tillika vore redogörare för fältläkarekontoret.

I vaktbetjeningens antal ansåg komitén någon tillökning icke erforderlig, hvadan komitén hemställde, att hos medicinalstyrelsen måtte, liksom för närvarande hos kollegium, anställas en förste vaktmästare och två vaktmästare, af hvilka den ene vore afsedd hufvudsakligen för fältläkarekontoret.

För vikariatsbehof hade komitén, under antagande att för uppehållande af ledamöternas befattningar under semester och tjänsteresor adjunktion af en ledamot blefve erforderlig under tillsammans nio månader af året, och enär ersättningen för de läkare, hvilka, då ombudsmannen icke kunde adjungeras, måste förordnas att bestrida ledamots embete, icke kunde sättas lägre än till halfva ledamots aflönningen under den tid adjunktionen varade, ansett ett belopp af omkring 3,000 kr. om året vara erforderligt, deri inberäknad ersättning för vikariat under tjänstemännens semester med 962 kr. 50 öre; och hade komitén härvid erinrat, att, ehuru någon utgift för vikariat icke hittills varit synlig i embetsverkets stat, sådan utgift likväl äfven tillförene förekommit, ehuru den, enligt nådigt medgifvande, fått bestridas af åttonde hufvudtitelns allmänna besparingar.

På skäl, som anförts i sammanhang med förslaget till bestämmande af antalet tjänstemän hos medicinalstyrelsen, hade komitén ansett arfvoden böra anslås för ett

extra biträde å kansliet och ett å räkenskapskontoret, hvilka arfvoden komitéen förslagsvis beräknat till 1,200 kr. för hvardera. Komitéen hade vidare fäst uppmärksamheten på det jemväl af Sundhets-kollegium påpekade behofvet för medicinalstyrelsen att ega tillgång till biträden för verkställande af åtskilliga mera tidsödande än svåra arbeten, såsom utredningar, tabeller, statistiska beräkningar m. m., för hvilkas utförande läkarebildning likväl vore af nöden, äfvensom att i vissa frågor kunna anlita personer med specialinsigter inom en eller annan vetenskapsgren. Såsom biträden för det förra ändamålet syntes komitéen lämpligen kunna anställas medicine kandidater, hvilka borde vara skäligen godtgjorde med enahanda arfvoden som beräknats för extra biträden å kansliet och räkenskapskontoret, eller efter 1,200 kr. om året. Under antagande att för två ledamöter en sådan läkareamanuens vore tillräcklig, skulle således utöfver det amanuensarfvode om 1,200 kr., som vid sistlidne riksdag anvisats i sammanhang med hospitalsöfverstyrelsens öfverflyttning till Sundhetskollegium, ett ytterligare belopp af 1,200 kr. för i fråga varande ändamål blifva erforderligt. Hvad åter anginge behofvet af tillfälliga biträden med speciela insigter i en eller annan vetenskapsgren, hvilket behof komitéen funne ostridigt i betraktande deraf att, med vetenskapens nuvarande utveckling, det måste höra till undautagen om, äfven i fall styrelsens medlemmar blefve fyra, bland dem funnes representanter för, bland annat, psykiatri, farmaci och veterinärkunskap, så komme väl detta behof antagligen att göra sig gällande endast vid behandlingen af mindre ofta förekommande ärenden; men för att vid sådana tillfällen kunna påräkna erforderligt biträde borde styrelsen vara i tillfälle att derför lemna skäligen ersättning, för hvilket ändamål komitéen ansåg till styrelsens disposition böra ställas ett belopp, som tills vidare och intill dess närmare erfarenhet vunnes, skäligen syntes kunna bestämmas till 1,200 kronor. Enligt komitéens beräkning skulle följaktligen till godtgörelse åt extra biträden af olika kvalifikationer erfordras ett sammanlagdt belopp af 6,000 kronor årligen.

Såsom arfvode för medikamentsräkningars granskning vore för närvarande i stat uppfördt ett belopp af 1,200 kronor. Med erinran om det noggranna och tidsödande arbete, som måste nedläggas på denna granskning, hvilken förutsatte insigter så väl i medicin som i farmaci, hade komitéen föreslagit, att detta arfvode måtte höjas till 1,500 kronor.

För renskrifning hade komitéen beräknat ett belopp af 500 kronor årligen; och skulle således slutsumman för samtliga utöfver de ordinarie lönerna erforderliga anslagen komma att utgöra 11,000 kronor.

Komitéen hade slutligen i fråga om det extra biträde af hvarjehanda slag, som för medicinalstyrelsen kunde blifva erforderligt, anført, att det icke undfallit komitéens uppmärksamhet, hurusom behof för styrelsen torde uppstå af att anlita arkitektbiträde dels för uppgörande af ritningar och kostnadsförslag till nya hospitalsbyggnader äfvensom vid ifrågakommande reparationer och smärre tillbyggnader vid

dess, dels för meddelande af upplysningar och råd ej mindre vid den styrelsen åliggande granskning af ritningar till militära och civila sjukhus, än då styrelsen hade att afgifva utlåtanden rörande hvarjehanda sanitära anordningar. Då emellertid för det biträde, som kunde blifva erforderligt i förstnämnda hänseende, ersättningen syntes böra utgå af de för sjelfva byggnadsföretaget anslagna medel, och kostnaden för arkitektsbiträde för andra ändamål torde kunna bestridas antingen af de för öfriga extra behof beräknade tillgångar eller, der dessa icke dertill försloge, af medel, som Kongl. Maj:t kunde finna lämpligt att särskildt anvisa eller af Riksdagen begära, hade komitén icke funnit skäl att, med hänsyn till förevarande behof, ifrågasätta någon förhöjning i det ofvan angifna belopp, som komitén ansett böra för särskilda ändamål åt medicinalstyrelsen anvisas.

Vid behandling af detta ärende har Utskottet ej funnit anledning till någon erinran. De särskilda lönerna äro beräknade i öfverensstämmelse med hvad af Riksdagen blifvit godkändt i fråga om andra redan reglerade embetsverk och de för åtnjutande af samma löner föreslagna villkor äro likaledes i allt väsentligt öfverensstämmande med hvad i sådant hänseende för andra embetsverk stadgats. Behofvet af samtliga de föreslagna tjensterna har synts Utskottet vara ådagalagdt genom hvad ofvan blifvit anfördt och hvad i öfrigt i statsråds-protokollet finnes meddeladt; och Utskottet har förty funnit sig dervid icke kunna föreslå någon inskränkning.

På grund af hvad sålunda förekommit och anförts hemställer Utskottet, att Riksdagen må, med godkännande af ofvan intagna förslag till stat för Medicinalstyrelsen jemte de för åtnjutande af de nya löneförmånerna föreslagna villkor, medgifva att för samma stats tillämpning må användas det nuvarande anslaget till Sundhets-kollegium, förhöjdt med ett belopp af 23,350 kronor, emot det att Sundhets-kollegii särskilda fond, 6,089 kronor, till statsverket indrages.

Stockholm den 4 Maj 1877.

På Stats-Utskottets vägnar:

Carl Ekman.
